

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 11. An Divina Fides discursui innitatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](#)

DISPUTATIO XI. AN DIVINA FIDES DISCURSUI INNITATUR.

492. Non est quæstio de discursu prærequisito ad voluntatem credendi, quo nobis approximamus per signa credibilitatis, & alia media, absque ulla hæsitatione, & dubio Verbum Dei; sed quæstio est, an actus divinæ fidei reverè sit discursivus, ita ut vel formaliter, & explicitè, vel saltē implicitè fiat discursus iste, cui initatur actus fidei divinæ, quo credo aliquid à Deo revelatum, scilicet quidquid Deus revelavit est verum; atqui Deus hoc revelavit: ergo est verum; atque hoc modo actus divinæ fidei circa mysterium revealatum, sit conclusio, vi formæ syllogisticæ legitimè deducta ex præmissis. Quatuor sententiae circumferri solent, de quibus meminit Exim. Doctor disp. 6. de Fide lect. 4. quæ ad duas reduci possunt. Prima docet actum fidei esse discursivum. Ita Cardinalis de Lugo disp. 7. sect. 9. adducens pro sua sententia, Okamum, Gabrielem, Almainum, atque Marsilium, & ex nostris P. Vasquez, Becanum, Hurtadum, Ripaldum, & aliis Recentiores. Secunda sententia docet discursum, qui frequenter intervenit solum esse dispositionem præviā, seu conditionem approximantem motivum divinæ fidei, qua quidem conditione præsupposita actus fidei, elicitor sine discursu per simplicem adhæsionem ad Verbum Dei, ac proinde actum fidei non esse discursivum: Ita Exim. Doctor disp. 6. sect. 5. ubi pro hac sententia citat D. Thomam 2. 2. quæst. 1. art. 1. Cajetanum ibi dubio 4. & 1. part. quæst. 1. art. 2. Capreolum in 3. distinct. 24. quæst. 1. art. 3. Canum lib. 12. de locis cap. 3. conclusione 3. eandem sententiam docent Valentia disp. 1. quæst. 1. punto 2. plurisque alii, quos citat, & sequitur Oviedus.

SECTIO I.

Resolvitur Controversia.

493. Assero cum secunda sententia: Actus divinæ fidei non est discursivus. Probatur 1. ratione fundamentali Eximij Doctoris; necefariò admittendus est aliquis actus divinæ fidei, qui non sit discursivus, sed per modum simplicis assensus, & adhæsionis ad Verbum Dei; atqui tali actu semel admisso, idem dici debet de quolibet actu divinæ fidei, quandoquidem fides utpote specie una, ut constat ex Paulo ad Ephes. 4. *Una fides*, non potest respicere objecta formalia diversa; ergo omnes, & singuli actus divinæ fidei, sunt simplices assensus, & adhæsiones ad Verbum Dei, & nullatenus discursivi. min. & conseq. tenent. maj. verd prob. si aliquis discursus fieri posset in fide divina, maxime ex illis duobus principijs de fide, quæ Adversarij sumunt: nimirum, quidquid Deus dicit, est verum: sed Deus hoc dicit; ergo est verum: sed ex ipsis principijs infertur aliquem actum fidei non esse discursivum; ergo &c. Probatur min. vel illa duo principia creduntur per discursum, vel si ne illo. Primum dici non potest, siquidem assignari non possunt alia priora principia, ex quibus pendeant; immò licet assignarentur, de illis iterum redire eadem quæstio, & interrogatio, & sic procederetur in infinitum, quod dicendum non est; ideoque hoc argumentum est evidens demonstratio pro alijs scientijs, ex quo omnes fatemur in scientijs omnibus stendum esse in principijs, quæ sine discursu cognoscantur; unde altera pars vera est, scilicet illa principia credi sine discursu: atqui assensus talium principiorum, est assensus divinæ fidei, ut Adversarij docent; nullus etenim actus fidei divinae elici potest, nisi assentiam Deum veracem, & sapientem dicere; ergo necessarium est, faceri esse aliquem assensem fidei simplicem, & sine discursu per simplicem adhæsionem ad Verbum Dei. Hoc argumentum aded efficax vixum est Eximio Doctori, ut dicat esse evidens.

Probatur 2. Firmitas actus fidei eadem est ubique, nec habetur ab alio, nisi immediatè à prima veritate dicente, quæ à se est veritas: conclusio autem habet certitudinem ab alio, scilicet à certitudine præmissarum: sed non potest actus fidei habere certitudinem, non quidem à certitudine præmissarum, sed immediatè à prima veritate dicente, si discursivus sit, & non potius simplex assensus per simplicem adhæsionem ad Verbum Dei; ergo actus divinæ fidei nequit esse discursivus, sed necessariò debet esse simplex assensus per simplicem adhæsionem ad Verbum Dei. Confirmatur 1. Judicia prævia ad actum divinæ fidei, non sunt illativa actus fidei; ergo actus fidei non est discursivus. Probatur ant. præmissæ in syllogismo earenus sunt judicia illativa, quatenus proponunt intellectui identitatem extermorum cū medio, ex qua, & propter quam, in conclusione infert identitatem extermorum inter se; ideoque non potest assentiri per conclusionem majori firmata identitati extermorum inter se, quam assensus sit per præmissas identitati extermorum cū medio; quæ est ratio, propter quam & apud Philosophos, & Theologos conclusio non potest esse certior præmissis: atqui judicia prævia ad actum fidei, non ita repræsentant Verbum Dei, sed proponunt illud, ut dignum majori assensu supra motum præmissatum, & ut intellectus Verba Dei super omnia adhæreat; ergo judicia illa

Nn n. 2

prævia

R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

prævia ad actum fidei non sunt illativa actus divinitate fidei. Vide à num. 505. Confirm. 2. Sub hypotesi impossibili, de qua diximus num. 152. in qua fingeremus, quod Deus semper cognosceret res aliter, ac sunt in se, & quod semper diceret aliter, ac cognoscit, possemus elicere conclusionem certam de re dicta: v. g. Si Deus diceret Incarnationem dari, possemus has præmissas, & syllogismum confidere: Deus infallibiliter cognoscit hic, & nunc non dari Incarnationem, & hic & nunc infallibiliter dicit aliter, ac cognoscit: sed hic, & nunc dicit dari Incarnationem; ergo infallibiliter hic, & nunc datur Incarnatio. Hæc enim consequentia non minus legitimè infertur ex illis præmissis, quam inferatur ex his alijs: infallibiliter datur, quidquid Deus dicit dari: sed Deus dicit dari hic, & nunc Incarnationem: ergo infallibiliter datur Incarnatione: atqui conclusio ex primis præmissis deducta non estactus fidei ex eo, quod non sit simplex assensus per simplicem adhesionem ad Verbum Dei, sive ad meritum Verbi Dei; ergo neque hæc secunda erit actus fidei eo ipso, quod non sit simplex adhesione ad Verbum Dei, sive propter meritum Verbi Dei, sed propter meritum identitatis extromorum cum medio.

495. Respondebis cum Cardinali de Lugo: hæc nostra argumenta nisi falso supposito, quod nempè omnis assensus divinæ fidei debeat habere pro motivo, & ratione assentiendi testimonium, & Authoritatem Dei: docet enim iste Author, impossibile esse, quod credamus veracitatem Dei propter ejus revelationem, vel quod credamus, Deum aliquid revelasse, quia verax est, cum possit esse summè verax, quin aliquid revelet. Quare ait, primam veritatem, & revelationem Dei debere credi immediate, & non propter aliud, aut propter testimonium Dei, ut in ipsis fundari possit assensus Fidei circa mysteria revelata; cum non possit intellectus assentiri alicui objecto sive clarè, sive obscurè, nisi ejus veritas appareat vel immediate, & in se, sive evidenter, sive obscurè, vel mediare, & propter connexionem cum alio, quod ultimè apparet immediate, & ex terminis, & in quo intellectus ultimè sistit. Unde fidei resolutio ita est facienda; formandus, inquit, est syllogismus iste: quidquid Deus revelavit, est verum: sed Deus revelavit se esse trinum; ergo hoc est verum: in hoc namque syllogismo utriusque præmissæ assentimur per fidem immediate, & propter se, non vero mediare, & propter aliud: neque propter testimonium Dei, cum hoc solo discriminere, quod circa majorem propositionem versatur habitus fidei per actum supernaturalem omnino clarum, & evidentem ex terminis, & qui nullo modo nitatur motivo divinæ revelationis. Circa minorem vero propositionem fides elicere assensum immediatum quidem, & ex sola apprehensione terminorum, non tamen evidentem, sed

obscurum, licet certum, & supernaturalem, ad quem indigemus pia affectione.

Contrà tamen 1. Quia actus, quo assentimur primæ veritati lumine naturæ notæ, non est ⁴⁹ actus divinæ Fidei, sed naturalis demonstratio: atqui assensus Fidei divinæ non potest nisi naturali demonstrationi: ergo non potest nisi pri-mæ veritati ut cognitæ per illam naturalem demonstrationem. Probarat maj. omnibus iis argumentis, quæ deditimus num. 137. 138. & 249. in quibus Scriptura Sacra non ad aliud revocat Motivum fidei nostræ, nisi infallibile Dei verbum; quod etiam constat paritate fidei humanæ, quæ non revocatur nisi ad hum-anum testimonium: ergo &c. Contra 2. ex D. Thoma 2. 2. quæst. 1. art. 1. ubi ait: *Fides, de qua loquimur, non assentitur alieni, nisi quod est a Deo revelatum*, & in terriam distinctione 29. quæst. 1. art. 2. ad 2. ubi alt: *Objec-tum Fidei non est Veritas prima secundum quod est in re existens tantum, sed secundum quod est nobis divinitus annuntiata, quia Fides ex Auditu est*; ergo assensus præstitus divinae veritati per naturali demonstrationem non est actus di-vinae Fidei. Contrà 3. quia hæc sententia incidit in doctrinam Scoti, quam impugnauimus à num 137. quæ pro motivo allentiendi assignabat evidentiæ terminorum absque alio respectu ad divinum testimonium, quod mo-vereret ad illum assensum: solum enim ab ea distinguitur, quod Scorus apponebat cognitionem terminorum evidenter; Lugo vero obscurat: sed illa sententia sustineri non potest, ut constat ex ibi dictis; ergo neque ista responsio sustinenda est.

Contrà 4. Habitus fidei utpote deserviens ex intrinsecis suis ad elicendos actus, quibus cognoscimus per speculum in enigmate, ut ait Apostolus 1. ad Corinthios 13. non potest deservire, nisi ad elicendos actus, qui nisi non possint solâ evidentiæ objecti attaci. Etenim actus nitens evidentiæ objecti attaci, non est actus attingens per speculum in enigmate: atqui actus, quo evidentiæ naturali assentimur primæ veritati, non est actus, quo cognoscimus per speculum in enigmate: ergo non est actus fidei. Probarat mi. actus, quo videmus per speculum in enigmate, est ille, quo capi-vamus intellectum in obsequium fidei Christia-næ; ut docet Apostolus in 2. ad Corinthios 10. in captivitatem redientes omnem intellectum in obsequium Christi: atqui quando proponitur intellectui evidentiæ terminorum, & propter illam assentitur, non ita captivatur. Capti-vitas enim illa sit media pia affectione, impe-rante intellectui, ut eliciat assensum actorem supra meritum motivorum præcedentium, ita, ut nitatur per simplicem adhesionem Verbo Dei, ad quem altiorum assensum necessitatus non erat intellectus, idèque indigebat pia af-fectione imperante, sine qua poterat se retro-here ab eo altiori assensu: quod rufeximus

centius XI. inter 65. propositiones damnans 19. quæ sit habebat: *Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellendum:* atqui ad evidentiam lumine naturae notam, propter quam assentitur, non habet intellectus hanc subjectionem voluntati, neque facere potest voluntas, ne intellectus assentitur rei, quæ lumine naturæ sibi nota propinatur: ergo &c. Contrà 5. Quia imperceptibile est, quod dicit Lugo in altera responsionis parte: nimis revelationem ita ex ipsis terminis proponi intellectui, ut propter illam præcise assentiat; quanvis enim revelatio per signa credibilitatis extrinsecè appareat evidenter credibilis; at quod intrinsecè in se ipsa ex ipsis terminis ita credenda proponatur, percipi non potest; ergo ex hac quoque parte responsio corruit.

498. Respondet Lugo, ut huic ultimæ difficultati satis faciat, revelationem divinam immediatè, & nude sumptam, qualis facta fuit Apostolis, & Prophetis, sufficientem non esse, ut propter ipsam credamus; bene verò revelationem divinam mediatace acceperam, id est, constitutam ex immediata Dei revelatione facta Apostolis, & Prophetis, & ex propositione Ecclesiæ, vel Parochi, qua nobis Mysteria omnium revelata traduntur: complexum enim istud vocatur à Lugo revelatio mediata Dei: Ratio ejus est; quia locutio Parochi est locutio Dei per Parochum, & quædam vox, qua Deus ipse testatur se revelare ea, quæ traduntur; quod autem hæc mediata solutio, licet non sit evidens, sed obscura, sit tamen ex terminis credibilis propter circumstantias, quibus proponitur, id est propter Miracula, & signa, quibus Deus illustravit Ecclesiam, ex eo patet, quia hæc omnia sunt pars divinæ revelationis, est constitutum revelationem mediataam Dei: unde non est necesse, quod divina hæc revelatio creditur prius propter aliquod motivum ab ipsa distinctum, cum identificetur cum ipsa, & sit essentiale ejus complementum, quidquid eam reddit credibilem; quod hoc exemplè declarat; sicut enim apparatus, quo Legatus Regius venit ad Pontificem, ostendit, illum esse Regium Legatum, atque ita, quando loquitur, jucicamus, eum loqui ex parte sui Regis, non quidem propter autoritatem famulorum, qui ipsum comitantur, sed quia ex terminis constat, orationem cum tanto apparatu, tantisque circumstantiis factam esse orationem Legati Regij; sic etiam ex terminis, non quidem evidenter, sed obscurè appetet, doctrinam, quæ tot signis, & miraculis insignita, & cum tanto apparatu proponitur ab Ecclesia, vel Parochio, proponi quidem non autoritate privata, sed divina, ita, ut ex ipsa connexione terminorum intellectus possit immediatè assentiri, & accedente imperio voluntatis possit etiam sine formidine dicere: hæc est vox, Locutio, & Doctrina Dei.

Contrà tamen 1. Hæc responsio confundit testimonium humanum cum divino, & signa credibilitatis approximantia Verbum Dei cum Verbo Dei: ergo, qui assentitur propter testimonium Parochi, aut propter testimonium Ecclesiæ, non assentitur actu Divinæ fidei. Probatur ant, locutio aut propositus Parochi; locutio, aut propositus Ecclesiæ, non constitutum, sed supponunt testimonium Dei, quod prædicant, & proponunt, ut latè constat à num. 446. quod exinde patet: quod si propositus Parochi est Uox, & locutio Dei, ille, qui diceret: *Credo id, quod dicit Parochus, quia hoc in Evangelio continetur, non autem, quia Parochus dicit;* hic enim est Hæreticus, aut faltem contra fidem peccaret, siquidem per illam exclusiōem testimonium Dei contemneret, atque à motivo suæ fidei rejiceret; ad eum modum, quoquis diceret: credo id, quod sanctus Paulus scripsit, non tamen credo, quia est in ejus Epistolis scriptum; sed quia idem in Evangelio traditur: atqui dicere tales hominem ita contemnentem testimonium Parochi esse Hæreticum, & peccare contra fidem, est absursum, & rationi repugnans: ergo &c.

500. Contrà 2. Quamvis locutio Parochi nudè sumpta non sit Verbum Dei, si tamen sit Verbum Dei conjuncta cum revelatione præterita, & Deus reverè loqueretur per Parochum tamquam per suum legatum, jam locutio Parochi est completa Locutio Dei; proindeque, qui contemneret testimonium parochi, contemneret testimonium Dei: sed hoc dici non potest: ergo locutio Parochi non est locutio Dei. Probatur maj. ille, qui verba de se completere expressiva aliquid rei assumit, & ordinat, ut nomine suo rem expressam significet audienti, ipse procul dubio completere loquitur per ea verba: atqui ita se haberent respectu Dei verba Parochi: ergo Deus per illa verba loqueretur; ac proinde illa essent locutio Dei. Contra 3. Fieri potest, ut fatetur Lugo, quod Parochus Mysterium verum, & falso proponat cum iisdem circumstantiis; in quo casu, at fieri posse, ut ille, qui utrumque Mysterium audit, creditur verum per fidem quidem Catholicam, falsum autem per fidem humanam, quin appareat illa diversitas ex parte experientia, sed in eo casu non potest esse credibile immediatè, & ex terminis per fidem divinam quod locutio Parochi sit locutio Dei propter circumstantias, quibus proponitur ea doctrina, ut ex terminis patet: ergo illæ circumstantiæ, ut ab Adversario adducuntur, non sunt sufficiētes, ut locutio Parochi constitueret cum revelatione præterita locutionem Dei; ac proinde actus, quo aliquis assentiretur locutioni Parochi adhuc vestitæ illis circumstantijs, non est actus, quo assentetur per simplicem adhæsionem ad Verbum Dei. Quare Doctrina ita credita propter testimonium Parochi non respiceret testimonium Parochi creditum divina fide propter ipsum.

Probatur 3. conclusio. Signa credibilis, 501.
N n n 3 quibus

quibus ostenditur evidenter credibilis fides Catholica, non sunt sufficiencia, ut ostendatur evidenter credibile testimonium Parochi proponens v. g. doctrinam credendam ab audiente, nisi quatenus constat doctrinam Parochi conformem esse Doctrinam, quam tradit Ecclesia: atqui testimonium Ecclesiae non est Verbum Dei, sed applicatio Verbi Dei, ut supra diximus, & ait Tridentinum sess. 4. in Decreto de editione, & usu Sacrorum Librorum. *S. Mater Ecclesia, cuius est judicare de vero sensu, & interpretatione Scripturarum Sanctorum;* ideoque Ecclesia non condit novas revelationes, sed explicat illas, quae factae sunt à Deo; ergo multò minus testimonium Parochi erit locutio Dei, proindeque credere illi testimonio propter se ipsum, non est credere locutioni Dei. Probatur maj. per signa credibilitatis, licet ostendatur Ecclesiam Catholicam esse veram Ecclesiam Dei, ut diximus num. 414. at per hæc signa non ita proponuntur omnia dogmata clare, & evidenter, ut non maneat locus liti, disputationi, & controversiæ, ut experientia constat; Etenim in Conciliabulo Arrimensi sexcentorū Episcoporum sub Constantio Anno 372. quando de Doctrina Arrij agebatur, tot, & tanti, qui signa credibilitatis non negabant, nihilominus dicebant, quod doctrina Arrij non esset disformis fidei doctrinæ; quod non aliter damnari potuit, nisi ab Ecclesia Catholicæ, quæ infallibilis est in proponenda doctrina fidei, & declaranda Dei locutione, proindeque licet Ecclesia Catholicæ non possit falsum pro vero definire, neque tradere fidelibus credendum eadem verisimilitudine falsum pro vero; at Parochus potest, ut Adversarius docet, eadem verisimilitudine proponere mysterium credendum falsum, & verum: ergo &c.

502. Confirmatur ex D. Thoma, qui, quando minister Evangelij Mysterium aliquod proponit, quin ostendat conformitatem illius doctrinæ cum doctrina Ecclesiae, non recurrat ad miracula, quæ Religionem Catholicam faciunt evidenter credibile, sed ad miraculum aliquod speciale, quod mysterium illud reddat evidenter credibile: sic enim habet 2. 2. quæst. 5. articulo 2. si aliquis Propheta prænunciaret in sermone Domini aliquod futurum, & adhiberet signum mortuum suscitando, ex hoc signo convinceretur ille intellectus videntis, ut cognosceret manifestè hoc dici à Deo, qui non mentitur, licet illud futurum, quod prædictum in se evidens non esset, unde per hoc ratio fidei non tolleretur. Quibus verbis clare ostendit Angelicus Doctor signa credibilitatis, quibus ostenditur Religionem Catholicam esse veram, non reddere evidenter credibilem quamcumque veritatem in particulari, nisi revocetur ad doctrinam, quam tradit Ecclesia tot miraculam contestatam, ideoque ad illud particulare secundum se sumptum opus esse altero signo convincingente; quod valde conformè est cum do-

ctrina, quam de revelatione privata dedimus num 85. Unde signa concomitancia predicationem Parochi non possunt illum confituisse perfectius tradentem ut Ministrum Verba Dei, quam constituant Ecclesiam: atqui Ecclesiam non constituunt ut loquentem nomine Dei, sed ut approximantem verum sensum Verbi Dei, ut constat ex num. superiori, & ex num. 497. ut fidelis credit per simplicem adhæsionem ad verbum Dei afflens firmiori supra fitimatorem motivorum præviorm præcedentium ad illum assensum; ergo neque Parochum constituant loquentem nomine Dei, sed ut approximantem verum sensum Verbi Dei, ut audiens credit per simplicem adhæsionem ad Verbum Dei. Alia quæ tradit Lugo ad explicandam suam doctrinam ex industria prætextito. Quamvis non ignorem aliquos acriter in hac partem contra ipsum pugnare; eò quod doceat præsupposito motivo ex merito suo non sufficiente ad præstantum assensum firmissimum absque ulla formidine, posse tamen deservire ad illum firmissimum assensum, superveniente supernaturali specie suavissima, quam Spiritus Sanctus infundit. Cæterum de his egimus à num. 464. ubi vindicavimus doctrinam istam ab argumentis, quæ contra ipsam congeruntur, & probavimus, tales species de potentia Dei absoluta non repugnare, quare solum super eti modo ut arguam adversaria expendamus.

SECTIO II.

Solvuntur Opposita.

Obicies 1. D. Thomas 2. 2. quæst. 1. art. 1. comparat testimonium Dei cum medio demonstrationis, & ait: *sicut in scientia Geometria materialiter scita sunt conclusiones, formalis vero ratio sciendi sunt mediæ demonstrationis, per quæ conclusiones cognoscuntur, sicut gitur in fide, si consideremus formalem rationem objecti, nihil est aliud, quam veritas prima &c.* Vnde ipsi veritati divina fides innuit tamquam medio: atqui medium pertinet per demonstrationem ad discursum; ergo & testimonium Dei ad fidem. Confirm. Fides ab Apostolo definitur: *specularandarum substantia rerum, argumentum non apparentium:* atqui argumentum propriè pertinet ad discursum; ergo actus divinitatis est discursivus. Respondeo dist. maj. comparatum medio demonstrationis quantum ad rationem formalem, conc. quantum ad modum concurrendi, nego maj. & dist. mi. medium, quod tantum se habet ut objectum formale, nego, quod etiam sa habet ut illarivum, conc. mi. & neg conseq. nam fides non respicit testimonium Dei, nisi per simplicem adhæsionem ad ipsum, ideoque non respicit illud, ut illarivum, ut constat ex num. 494. quod etiam significavit D. Thomas eodem loco ab Adversario adducto, ubi ait: *Non enim fides, de qua loquimur, assentit alicui, nisi quod est à Deo revelatum.* Ad

504. Ad Confirmationem conc. maj. & dist. rhin. argumentum propriè pertinet ad discursum, si argumentum sumatur solum per similitudinem nego; si sumatur per identitatem, conc. mi. & nego conseq. Ratio est, quia sicut Apostolus in eo textu dicit: quod fides est substantia, non quidem sumpta substantia per identitatem, sed per similitudinem, eò quod fides, quamvis sit accidentis, imiter nihilominus substantiam in hoc, quod sicut substantia substat accidentibus, & est eorum fundamentum, sic fides est fundamentum spei; quare in hoc sensu super similitudinem dicitur argumentum, quia licet non sit discursiva, continet perfectionem discursus quoad certitudinem, cum non minus, sed multò magis certificet nos de re, quam credimus, quā actus quicunque scientiae comparatus per discursum, unde Theophilactus hoc loco, ut notavit Charleron disp. 12. de fide lect. 2. num. 6. argumentum veritatis manifestationem.

505. Objicies 2. Tunc intercedit verus discrus, quando assentimur uni rei propter aliam distincto aetu cognitam; atqui per actum fidei divinae credimus rem revelatam esse veram, quia Deus eam revelavit: idque distincto actu cognovimus ab eo, quo credimus revelationem; ergo actum fidei elicimus per verum discrusum. Prob. maj. Discurrere nihil est aliud, quā unam rem ex alia deducere, sive propter assensum unius rei assentiri alteri, quam video ex eo sequi; ergo &c. Respondeo dist. maj. distincto actu cognitam, ita ut cognitio prior sit causa posterioris, vel saltem ratio ipsa objectiva, vel motivum assentiendi præmissis sit ratio, & motivum assentiendi conclusioni ex illis deducta, conc. si cognitio prior non ita concurrat, neg. maj. & dist. pariter min. nego conseq. Ad probationem dist. eodem modo ant. & nego conseq. Ratio ex dictis num. 494. est, quia firmitas conclusionis tota se habet in præmissarum firmitate, ideoque ferè omnes Philosophi, & Theologi tanquam lumine naturae notum docent, conclusionem non posse esse certiorem, aut evidenterem, quā assensus priores, ex quibus deducitur, proindeque priores assensus debere esse aut causam conclusionis, aut motivum objectivum corum debere esse rationem assentiendi per conclusionem: at actus divinae fidei non ita procedit; nam signa credibilitatis, & alia motiva, quæ procedunt ad eliciendas conclusiones præbias ad actum fidei, quibus testimonium Dei nobis approximatur, non sunt causa actus divinae fidei, neque motivum illorum actuum est ratio assentiendi per fidem, sed prævijs illis cognitionibus, earumque motivis voluntas imperat intellectui, ut elicit actum ex motivo altiori, & firmiori per simplicem adhæsionem ad Verbum Dei, ideoque actus fidei, ut pote nitens altiori & perfectiori motivo, atque rationi formali, quā sit motivum identitatis extremorum cum medio repræsentan-

tum per præbias illas cognitiones, est firmior, & certior, quā cognitiones illæ præcedentes; ut sēpē diximus, & satis constat ex 19. Propositione ab Innoc. XI. damnata, quam dedimus num. 497.

Quare præmissæ respectu conclusionis vel concurrunt ut causa Physica necessaria ad conclusionem, ut aliqui intendunt, vel ut causa moralis, qua magnam habet Analogiam cum causa physica naturali respectu sui naturalis effectus, consistentem in eo, quod, sicut effectus naturales consequuntur suas causas, ita, ut non possint eas in perfectione superare; sic etiam assensus, qui deducitur per discrusum, non possit excedere in certitudine, aut evidencia præmissas, ex quibus inferitur; ex quo apparet, præmissas esse medium objectivum, aut causam, & rationem formalem, cui innititur conclusio. Actus autem fidei divinae econtra se habet; siquidem motivum, quo per signa credibilitatis movetur intellectus ad judicandum, Deum esse summè veracem, & revelasse mysteria Religionis Christianæ, non est motivum, cui innititur actus fidei; non enim credimus fidei divina mysteria propter motiva credibilitatis, sed unicè propter autoritatem divinam dicentem; unde certitudo divinae fidei non commensuratur cum certitudine cognitionis prævia, sed cum Autoritate divina per illam cognitionem præviam proposita; sicut quando cognoscimus bonitatem divinam, quamvis cognitio bonitatem illam nobis approximet, illamque nobis propinat dignam amorem super omnia, non exinde talis cognitio amat super omnia, neque est motivum, cui innititur amor super omnia: bene verò bonitas divina per eam cognitionem repræsentata, quæ est medium objectivum, cui per simplicem adhæsionem adhæret amor Dei super omnia; sic enim se habet in sua linea actus fidei.

Ratio autem est evidens: nam postquam homo sive per evidentiā naturalem, sive per fidem humanam moraliter certam sibi persuasit, Deum esse summè veracem, & sapientem, cognovitque, Deum revelasse mysteria Religionis Christianæ propter argumenta, & motiva, quæ evidenter suadent, illa esse credenda, tanquam à Deo dicta; cum cognoscat Authoritatem Dei revelantis dignam esse, cui creditur super omnia; assensu nempe certiori, & firmiori, quā sit ulla assensus fidei humanae, vel scientiae, jam tunc ex pia affectione supernaturali adhærendi testimonio divino super omnia, & præstandi obsequium illi debitum voluntas imperat intellectui assensum fidei, atque intellectus eo imperio motus, & roboratus habitu fidei, vel omnipotenti specialiter loco habitu applicatā, unicè propter autoritatem & revelationem Dei sibi propositam dignam assensu super omnia elicit actum fidei divinæ infallibilem sine respectu, aut intentione ad illa

Disputatio XI. Sectio II.

754

illa prævia motiva, quibus sibi persuaserat, Deum esse summè veracem, & revelasse mysterium, & sanè elicit assensum certiore, & firmorem, quām fuerint illa judicia, & præambula priora, eò quod Auctoritas Dei, quæ per illa sufficienter innocuit, mereatur assensum firmorem, quām merebantur omnia illa argumenta, & motiva, sive scientia, sive fides humanæ, quibus priores illi assensus nitebantur; sicuti, postquam voluntas cognovit bonitatem divinam per media naturalia, aut intellectus bonitatem illam per illa media cognitam repræsentat voluntati, non amat voluntas bonitatem divinam propter motiva, aut vim illius cognitionis, sed amat altiori modō super omnia, scilicet propter ipsam divinam bonitatem cognitam, quæ appetet, ut reverè est, digna amore super omnia; quin cognitio illius bonitatis appareat digna amo-
re super omnia.

508. Quapropter doctrina hæc à nobis tradita, non solum in nostris, sed etiam in Adversariorum principijs certissima est; nam apud omnes Theologos ante actū divinæ fidei duplex assensus, sive duplex judicium præcedit; primum, quo asserimus, Deum esse summè sapientem, arque veracem; ita, ut neque fallere possit, aut falli, quod lumine naturæ notum est; alterum judicium est, quo judicamus, res illas nobis propositas esse firmissima fide credibiles, tanquam à Deo dictas, nosque obligatos esse ad illas ita credendas, in quo jam includitur aliquale judicium de revelatione, cùm ex sola apprehensione revelationis concludi rectè non possit obligatio firmissimè credendi propter illam. Rursus apud Adversarios actus fidei certior, & firmior est, quām ista judicia, proindéque est altioris ordinis, habérque altius motivum, quām prævia illa judicia; hoc autem motivum non est aliud, nisi testimonium infallibile Dei, quod per illa prævia judicia repræsentatur dignum assensu super omnia, quæ asserantur à quocunque qui non sit Deus dicens. Ex his autem Adversariorum principijs facilè infertur, actus fidei non esse discursivum, neque respicere illos actus prævios, ut causam sui, aut motivum dignum assensu super omnia, cui actus divinæ fidei innititur: sed respicere illos tanquam approximationes alterius motivi, cui innititur actus fidei, & quod repræsentatur dignum altiori assensu, scilicet super omnia, quod quidem motivum aliud non est, nisi infallibile Dei testimonium, proindéque actus fidei assentitur super omnia huic testimonio; neque dici potest ullo modo discursivus.

509. Objicte 3. Instand simul solutionem: semel admisssā doctrinā nostrā, eodem jure posset aliquis tollere omnem discursum, sive tertiam mentis operationem, & de quocunque alio assensu conclusionis dicere, hunc requirere duplex præsumptum præmissarum judicium, non quidem tanquam principium, sed tanquam

conditionem, sine qua non applicatur sufficiens intellectui motivum, cui innititur actus conclusionis, proindéque hunc actum non esse discursum aliquo illatum ex præmissis, neque pertinere ad tertiam mentis operationem, sed esse meram enunciationem pertinentem ad secundam operationem intellectus; atque lequa ista est omnino falsa; ergo & doctrina, & solutio nostra. Resp. neg. maj. quæ certe & contra rationem est, & contra experientiam. Est enim contra rationem, quia præmissæ quæ tales attingunt identitatem extre- morum cum medio, ut intellectus ex illa, & propter illam inferat identitatem extre- morum inter se, proindéque intellectus in conclusio- ne non habet aliud fundamentum impellens ad identificanda extrema inter se, præter il- lud, quod sibi assumpsit in præmissis idem- cando extrema cum medio; quare non potest reddere conclusionem magis certam, eviden- tem, aut infallibilem, quām sit certa, evi- dens, & infallibilis identitas extre- morum cum medio.

At judicia præcedentia ad actum divinæ fidei non ita se habent; cùm intellectus non as- sumat motivum illorum judiciorum ad elicendū actum fidei, sed ad representandum testi- monium divinum dignum majori assensu, quām esset motivum, quo intellectus sibi assumplerat elicendo illa prima judicia. Qua propter in- ferre, quod ex doctrina nostra tercia mentis ope- ratio tollatur, est manifeste contra rationem pugnare. Est etiam contra experientiam, qua cognoscimus, per præmissas non representari nobis objectum conclusionis firmiori assensu di- gnum, quām fuerit representatum in præmis- sis; ideoque, si præmissæ sint pure opinio- nes, conclusio non excedit opinionem; si una fit- videns, & altera incerta, conclusio evadit incerta; si præmissæ sint naturales, conclusio est naturalis, ut in casu nostro, quamvis prima ju- dicia, quæ per signa credibilitatis efformamus, naturalia sint, & postea superveniant auxilia divina seu illustrations Spiritus Sancti mori- va repræsentantia; actus divinæ fidei non eva- dit naturalis, sed supernumerus; ex quo apparet, ea judicia naturalia removisse ab intellectu im- pedimenta, & alia supernaturalia, quæ su- perveniunt, nec facient, quod est ex se, un- quam deficiunt, esse proportionatas approxi- mationes applicantes objectum divinæ fidei, ut possit elici pia affectio supernaturalis; ut doc- cent omnes Theologi in tract. de gratia. Unde prævia illa judicia nequam sunt objectum formale motivum divinæ fidei.

Ex his autem principiis inferit Exim. Doctor Disp. 6. de fide sect. 4. num. 10. discrimen ma- gnum, quod intercedit inter actum divinæ fidei, & conclusionem Theologiam. Ratio e- jus est, quia actus conclusionis Theologica, quamvis inferatur ex duplice præmissa, revelata nititur motivo naturali luminis intellectus cognoscētis identitatem extre- morum cum medio;

medio, ex qua, & propter quam infert conclusionem identificantem extrema inter se: ideoque actus ille Theologicus semper evadit in substantia naturalis, illiusque certitudo non excedit certitudinem naturalem illius principii, à quo per se penderet; at actus divinæ fidei non ita nititur lumini naturali intellectus, sed unicè Verbo Dei repræsentato per prævia judicia, qua propter intellectus est causa principalis respectu conclusionis Theologie, & non proportionatur quantum ad vim illativam præmissis supernis, sed virtuti ipsius naturali expanditæ ad inferendum; quod exinde evidenter patet, quia intellectus perpicacior ex iisdem præmissis nobiliores elicet conclusiones, & faciliter se exercet; at respectu actus divinæ fidei non ita contingit, cum intellectus operetur in eo casu ut elevatus, & obedientialiter ad mensuram principii elevantis; sicut concurrit ad omnem actus in substantia supernaturales; ut diximus à num. 406. de Beatitudine.

512. Objicies 4. Ex his præmissis: Deus est prima veritas, ideoque quidquid dicit dari, reverā datur; sed dicit dari Trinitatem: potest intellexus inferre hanc conclusionem: ergo reverā datur Trinitas: atque talis conclusio est actus divinæ fidei: ergo actus divinæ fidei potest esse discursivus. Probatur min. qui negaret illam formalem conclusionem, censeretur hereticus; ergo conclusio illa est actus divinæ fidei. Hoc argumentum egregie confundit conclusionem objectivam, sive objectum conclusionis, nempe Trinitatem, quam sine heresi negare non possumus cum conclusione formalis, de qua agimus, sive cum actu illativo artigente illud objectum, ut patet in hoc syllogismo: quidquid Deus dicit dari, datur; atque dicit dari Romam: ergo datur Trinitas, hæc inquam conclusio formalis nequaquam infertur ex his præmissis: ac proinde negari debet, licet conclusio objectiva, nempe Trinitas negari non possit. Quare respondeo conc. maj. & neg. mi. ad probationem dist. ant. censeretur hereticus ex præsumptione, cont. ex infallibili judicio, neg. aut. & conseq. Ratio est; quia, ut bene notavit Exim. Doctor Disp. 3. fct. 13. num. 12. aliud est tractare de veritate, aliud de præsumptione: qui ergo negaret formalem illam conclusionem Theologicam necessariam, merito præsumeretur hereticus, quia crederetur potius negare obscurum, nempe Trinitatis Mysterium, sive objectivam illam conclusionem de fide, quam quod negaret evidens, nempe conclusionem formalem ex illis præmissis evidenter deductam: at in re non esset hereticus, si non negaret principium ullum fidei, aut conclusionem illam objectivam, sed alia absurdâ cogitatione duceretur negando conclusionem esse recte deductam ex illis præmissis; sicut Durandus negavit in Eucharistia esse quantitatem Corporis Christi, quamvis sit proprietas satis inseparabilis à materia secundum naturalem possibilitem, & evidentiam; additum cum Hur-

tado Cardinalis de Lugo Disp. 1. de fide sect. 12. num. 267. neque in foro externo punendum ut hereticum hominem negantem eam quidem Trinitatum, sive objectivam conclusionem de fide, sed purè negantem actum illum, quatenus ex motivo præmissarum esse recte deducatur, si esset homo rufus, qui facile errare posset in principio evidenti Philosophico.

Objicies 5. Actus divinæ fidei procedit ex

discursu virtuali, quandoquidem assentitur objecto materiali propter formale: ergo potest etiam procedere ex discursu formalis. Video magnam esse apud Doctores controversiam de voce, quantum attinet ad discursum virtualem; & certe mirum non est, quandoquidem unum esse virtualiter alterum, multipliciter evenire potest, ita ut in uno sensu sit aliud virtualiter, & non in altero: unde oritur discordia inter Authores, quia aliqui negant, esse virtualiter alterum in eo sensu, in quo negari potest; alteri affirmant in eo sensu, in quo potest affirmari. Ut igitur questioni de nomine aditum praeccludamus, & rem, ut est reverā, explicemus per regulam generalem notare oportet, quid sit esse unum virtualiter aliud: etenim, ut late dixi in Philosophia, unum esse virtualiter aliud, non potest intelligi, quod habeat omnia ea prædicta sibi identificata, quæ habet alterum; ac proinde, quod æquivaleret omnibus, quibus æquivaleret alterum: si enim sic se haberet, non esset aliud virtualiter, sed realiter, proinde non tam esset aliud, quam idem. Quapropter unum esse virtualiter aliud, non est æquivalere alteri in omnibus, sed tantum in aliquo, vel aliquibus prædicatis; ideoque erit virtualiter aliud in ordine ad ea prædicata, in quibus æquivaleret; & non erit virtualiter aliud in ordine ad ea prædicata, in quibus non æquivaleret, sic Leo dicitur virtualiter homo in ordine ad sentiendum, non vero in ordine ad discurrendum, & Angelus dicitur virtualiter homo in ordine ad discurrendum, non vero in ordine ad sentiendum; sic ignis dicitur virtualiter sol in ordine ad illuminandum, non vero in ordine ad celeritatem, magnitudinem, & sic de aliis.

Eodem prorū modo discurrendum est de actu fidei divinae in ordine ad conclusionem: etenim actus fidei, cum sit vitalis, & actus conclusionis Theologie sit etiam vitalis: procul dubio est virtualiter conclusio quantum ad vitalitatem. Rursus cum actus divinæ fidei non sit minus, sed magis certus, quam conclusio Theologia, rectissime dici potest virtualiter conclusio, quantum ad certitudinem, & infallibilitatem. Cæterum quia conclusio Theologia est actus illativus nitens identitati extremorum cum medio, quam sibi efformat intellectus in præmissis, & actus fidei non ita innatur, sed unicè Verbo Dei per judicia prævia repræsentato, digno quidem firmiori assensu supra similitatem judiciorum præriorum, ut constat ex huicnsque dictis; exinde dici non potest vir-

O 999. tuali-

R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

tualiter discursus in ordine ad vim illativam. Quare ut aliquis actus simplex aequivaleat discursui quoad vim illativam, ut accuratè notavit Oviedus, requiritur, quod assentiatur identitati extremorum cum medio, non quidem per simplicem adhesionem ad Verbum Dei, sed per alia motiva, ex quibus deducitur ea identitas; sic prima veritas lumine naturæ infertur ex creaturis, & revelatio infertur obscurè per signa credibilitatis, atque ex illis, & propter illa motiva, quibus idem simplex actus assentitur, assentitur etiam identitati extremorum inter se juxta infallibilitatem eorum motivorum; quod, ut ex dictis constat, actus fidei non convenit. Unde in forma ad argumentum respondeo dist. ant. procedit ex discursu virtuali, prout aequivaler discursui quantum ad vitalitatem, certitudinem, & infallibilitatem, conc. prout aequivaler discursui quantum ad vim illativam, neg. ant. & consequiam.

515. Objicies 6. Actus fidei humanæ, ut constat ex experientiâ, est discursivus: sed actus fidei humanæ, & divinae in ratione fidei sunt ejusdem rationis: ergo actus fidei divinæ erit etiam discursivus. Respondeo neg. maj. quia actus fidei humanæ unicè assentitur propter testimonium hominis in linea sua, ad eum modum, quo actus divinæ fidei in linea sua assentitur propter testimonium Dei; Unde, sicut judi-

cia prævia ad actum divinæ fidei non sunt premisæ, ex quibus infertur actus fidei diviræ, sed applicatio divini testimonij, ut adhibeat fides ipsi debita, ita actus præcedentes fidem humana non sunt premissæ, ex quibus actus humanae fidei inferatur; sed sunt conditio applicans testimonium humanum, ut fides ipsi debita adhibeat. Aliqui tamen Authores existimantes actum fidei humanæ posse esse discursivum, non verò actum fidei divinæ, eò quod testimonium humanum non possit proponi dignum majori assensu, quam sint motiva ad assensum præcedentia, concedunt maj. & diliguimus. sunt ejusdem rationis, quatenus utraque fides testimonium respicit, conc. quarenus respicit eodem modo, negant mihi & conseq; quia diversitas, qua fides humana, & divina testimonium respicit, satis est, quod fides divina non possit esse discursiva, licet fides humana sit discursiva. Ratio est, quia fides divinæ respicit testimonium firmiori assensu dignum, quam fuerint judicia prævia; quod non convenit conclusioni illatae per discursum. At fides humana non respicit testimonium dignum firmiori assensu, quam fuerint judicia ad illum prævia: unde capax est, ut inferatur per discursum; quidquid tamen de hoc sit, verò mihi apparet nostra solutio, & valde conformis principiis hucusque stabilitis, ut expediendi constabit.

DISPUTATIO XII.

AN ACTUS DIVINÆ FIDEI CIRCA MYSTERIUM COMPONI POSSIT CUM EVIDENTIA IN ATTESTANTE.

516. Evidentia altera est objectiva, quæ stat in actu, & altera formalis, quæ stat in actu. Tunc objectum dicitur evidens, prindéque habet evidentiam objectivam, quando ejus apparentia ex merito sui quoad nos talis est, ut intellectum convincat, & necessitet ad clarum assensum, idèque tunc intellectus ad assentiendum non indiget pia affectione, neque in conspectu ejus motivi retrahi potest à voluntate, ne assensum adhibeat: sic, quando mihi proponitur, an totum sit maius sua parte, non possum ex imperio voluntatis cohibere intellectum, ne affirmer, totum esse maius sua parte. sic præmissæ cujuscunque demonstracionis, cùm sint evidentes, representant evidenter intellectui identitatem extremorum cum medio; atque ex illa evidencia non potest exhibere assensum, quin clare assentiatur identitati extremorum inter se; quare actus tunc dicitur evidens, quando ex illa evidenti objectiva apparentia elicetur, atque objecto suo assentitur. Atque exinde constat discriber inter evidentiam, & certitudinem: Nam licet dari non possit actus evidens, qui non sit certus, potest nihilominus dari actus certus, qui non sit evidens: sicur licet dari non possit homo,

qui non sit animal, potest nihilominus dari animal, quod non sit homo: unde certitudo objectiva est illud motivum, cuius apparentia quoad nos ex merito sui exigit, ut certè assentiatur propter ipsum objectum, ad cuius assensum movet: actus vero, quo ita assentimur, est certitudo formalis. Quare si apparentia illa objectiva non rapiat intellectum ad assensum, sed relinquit libertatem ad assentiendum, vel dissentendum, aut saltem non assentiendum, non erit evidenter, sed certitudo; sicur contingit in actu fidei, ut infra constabit; etenim judicia prævia ad actum fidei in argumentis, & signis credibilitatis fundata proponunt nobis Verbum Dei dignum firmiori assensu supra firmitatem judiciorum prævious, & tale, cui debeamus firmissime sine ullo dubio, hæficatione, aut formidine alienari; ex quo superveniente illustratione spiritus Sancti moveretur voluntas ad imperandum intellectum assensum illum firmissimum, ad quem intellectus sine voluntatis imperio non cogebatur, sed poterat dissentiri; ut experientia constat; idèque talis actus non est evidens, sed obscurus, at est certissimus, & firmissimus. Quamobrem formalis certitudo, sicut & evi-